חבית פרק שנים ועשרים שבת

קמה.

כביצה מכוונת טהור. מסנה היא במסכת טהרות[ד]) ומפרש בה בהדיא ובלבד שלא יגע במשקה שאינו נוגע אלא באוכל וכיון דכביצה מכוונת הוא לכי סחיט טיפה קמייתא אסר ליה מכביצה ואין האוכל אע"פ שהוא טמא מטמא המשקה שאין אוכל מטמא אחרים בפחות מכביצה אבל אם היה נוגע במשקה אינו מטמא ליה משקה מטיפה לאשונה שהמשקה מקבל טומאה בכל שהוא וה"ג תני בה בהדיא יותר מכביצה טמא שכיון שיצאה טיפה לאשונה נטמאה בכביצה. וטמא מת דווקא נקט שאינו מטמא בהיסט וה"ה לטמא שרץ וכל טמאי מגע וטמא מת לרבותא נקט דהוי אב הטומאה משום דקתני סיפא אבל זב שטומט זיתים וענבים אפי' גרגיר יחידי טמא שכיון שיצאה טיפה לאשונה נטמא המשקה במגע הזב: **ולי אמרת כו'. דקס"ד אפי' סומט לתוך הקדירה. כגנאי.** משקה הבא לאוכל אוכל הוא או משקה הוא: **המחליף בענבים.** שמחוס המחליף פני כרכרותיו בענבים שסומט המשקה על הכלי: **הוכשר.** האוכל [ה]הענבים הוכשרו: **הבא.** לשון אוכל כגון שסחטון לשם הפת: ה"ג **דל"ע משקה הבא לאוכל לאו אוכל הוא.** אלא משקה הוא והייט טעמא דמ"ד לא הוכשר שמתחילה נסחט אדעתא דאוכל לאיכול שהאור שוחט ושורפו: **המפלש בזיתים.** בלייר"ל כדי שיהיו רכין: **הוכשר.** דניחא ליה בשמחת דטייף עלייהו שמתוך כך הם מרכים טעם: **לטופסן כמלח.** שמתוך שהן קטין אין המלח נדבק בהן ומפלשם לרכך מבחוץ מעט: **לא הוכשר.** אלא מכוין למשקה דיהיו לגיעקר: **לידע אם הגיעו זיתיו למסוק.** לריך הוא לראות אם שומנו נוח לצאת מיהו המשקה אינו לאיכוד: **הני פגאי.** דמפלש ולאי במשקה העומד לאיכוד פליגי כדאמרי' אבל תנאי דמחליף לאו בעומד לאיכוד פליגי דלאו לאיכוד אינו אחרי לצאת האוכל נתנו אחרי מצאתו אלא במשקה העומד לצאתו לאוכל קא מיפלגי דת"ל משקה הבא לאוכל משקה הוא ה"מ היכא דקא סריף ליה מ"ג שטר ביה ריפתא דמורת משקה עדיד אבל לצאתו פליגי: **ודג לגירו.** סמיטת דג לאוליא לגירו לאו משקה הוא אלא אוכלין: **ככשין.** ירק מי כבוס ביין וחומץ: **לגופו.** אם לאכול הכבשים סומטן ממשקה הנף עליהן והנגלע בהן מותר לכתחילה דלא מפרק הוא הואיל ולאו למשקה הוא לריך: **פטור.** שאין זה מפרק שאין המשקה הזה יולא מן הכבשים אלא גדל בתוכן אבל אסור אלו זיתים וענבים: **אלקום.** אפילו למימיהן לאו משקה ניהו אלא אוכל: **למימיהן פטור אבל אסור.** והא שלקות דומיא דדג לגירו הוא ולא אמר ליה שמואל לכתחילה: **עיני ראו ולא זר.** הא דבעינא למימר לך דמשמיה דרב אימתר: **סוחטין ככבשין.** ולא מפליג בין לגופן בין למימיהן ואפי' לכתחילה וקשיא לכולהו דליכא דהו דאפי' למימיהן לכתחילה: **דבר תורה.** כלומר אסרה תורה מלאכה ודריכת זיתים וענבים הוא דהויא מלאכה אבל שאר דריכות לאו אורחייהו בהכי ולאו מלאכה ניהו:

לעדות

כביצה מכוונת טהור. פי' בקונטרס שאע"פ שהאוכל טמא אינו מטמא את המשקה שאין אוכל מטמא בפחות מכביצה והאי טעמא לא ניחא אלא למ"ד בפרק כל שעה (פסחים דף נג: וסס) משקים מיפקד פקידי אבל למ"ד התם מיבעיא בגיעי טמאים המשקין מאליהן כיון שנגע באוכל [ו][ומשני התם דנמתני' מיירי בענבים שלא הוכשרו לאיתמת מתכשרי לכי סחיט להו וכי סחיט להו בגיר שעוריה והשתא לפי' רש"י מה נכך] מיד כשיצאה הטיפה לאשונה (ז) טומאה הואיל ואוכל מקבל טומאה בכל שהוא ומה שהקשה ר"ת לפירו' פי' לעיל בריש המלינע (דף לא.): **דב"ע** משקה הבא לאוכל לאו אוכל הוא. אלא מלינו למימר דב"ע אוכל הוא (ז) ל"ל מ"ט דמ"ד הוכשר: **אם** הגיעו זיתיו למסוק כו'. מה שקשה ליה לרב נחמן דמפרש בפ"ק (דף יז.) דגזרו לגזור בטהרה משום דפעמים שאדם הולך כו'. שם פירשתי (בד"ה גזרינן):

בבשים שסחטן לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור. רב לטעמיה דאמר לקמן דבר תורה אינו חייב אלא על דריכת זיתים וענבים ולפירוש הקונטרס דפי' משום דאתי המשקה מעלמא קשה לרבי אמתי גזרו להדוקי אורלא אפומא דשיאא כשלהי מולין (לעיל דף קמח.) שמא יסחוט הא אפילו סחיט ליכא איסור דאוריתא מיהו י"ל דהתם רבא דקאמר לה וס"ל כר' יוחנן דמחייב מטאת: **ורבי** יוחנן אמר אחד בבשין ואחד שלקות לגופן מותר למימיהן חייב חטאת. ודבא לגירו נמי הוה מחייב ר' יוחנן מטאת לתוך הקערה דגג לגירו מדמינן לשלקות בכולה שמעתיה דפרק מדשמואל דשלקות אהניא דגג לגירו ופי' ר"ח דהלכה כר' יוחנן דקיי"ל כוותיה גגני רב ושמואל ושמעינן ממילתא דר"י שאסור לסחוט בבשים ושלקות למימיהן ואם סחט חייב מטאת ולא הפרש בסחיטה בין קדירה לקער' אלא הכל אסור מתוך אלו דברים מתברר שאין הלכה לא כשמואל ולא כרב שאמרו סוחט אדם אשכול של ענבים לתוך הקדירה ויש שמעמידין דברי רב ושמואל ביו"ט מדלייך רב חסדא מדברי שמואל כן ואין נגו להדורי אפריכי ולאפוקי שמעתא מדוכתיה אלא ולאי בשבת קאמרי רב ושמואל ואין הלכה כמותן לא בשבת ולא ביו"ט ע"כ פי' ר"ח ומה שדקדק מדלא מפליג ר' יוחנן משמע דמייר אפילו לתוך הקדירה אין זה דיוק דהא רב ושמואל נמי אסרי סתמא בבבשים (ז) למימיהן ואע"ג דשרו לסחוט בהדיא אשכול של ענבים לתוך הקדירה ומה שדחה דברי המעמידין דברי רב ושמואל ביו"ט אומר ר"ת שהדין עמו אבל דברי רב חסדא מיפלגי דאי אפשר לעשות כן בהמה טהורה אינו חייב אלא על דריסת זיתים וענבים בלבד [ז]ואין עד מפי עד כשר אלא

כביצה מכוונת טהורה אינו חייב אלא על דריסת זיתים וענבים בלבד [ז]ואין עד מפי עד כשר אלא

ואי אמרת משקה הבא לאוכל אוכל הוא במאי איתכשר הוא מותיב לה והוא מפרק לה בסוחט לתוך הקערה א"ר ירמיה כתנאי [ו]המחליף בענבים לא הוכשר רבי יהודה אומר הוכשר מאי לאו בהא קמיפלגי מ"ם משקה הבא לאוכל אוכל הוא ומ"ם לאו אוכל הוא אמר רב פפא דכולי עלמא [א] משקה הבא לאוכל לאו אוכל הוא והכא במשקה הבא לאיבוד קמיפלגי מר סבר משקה הוא ומ"ם לאו משקה הוא ובפלוגתא דהני תנאי דתניא *המפצע בזיתים בידים מסואבות הוכשר לסופתן במלח לא הוכשר לידע אם הגיעו זיתיו למסוק אם לאו לא הוכשר רבי יהודה אומר הוכשר מאי לאו בהא קמיפלגי דמ"ם משקה העומד לאיבוד משקה הוא ומ"ם לאו משקה הוא אמר רב הונא בריה דרב יהושע הני תנאי במשקה העומד לאיבוד פליגי והנך תנאי במשקה העומד לצחצחו קמיפלגי א"ר זירא אמר רב חייא בר אשי אמר רב סוחט אדם אשכול של ענבים לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה [ב]ודג לצירו אפילו לתוך הקערה יתיב רב דימי וקאמר לה להא שמעתא א"ל אביי לרב דימי אתון משמיה דרב מתניתון ולא קשיא לכו אנן משמיה דשמואל מתנינן לה וקשיא לן מי אמר שמואל דג לצירו אפי' לתוך הקערה והאיתמר כבשים שסחטן אמר רב לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור ושלקות בין לגופן בין למימיהן מותר ושמואל אמר אחד כבשים ואחד *שלקות לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור א"ל האלהים יעיני ראו ולא זר [ג](כלו כליותי בחקי וגו') מפומיה דר' ירמיה שמיע לי ור' ירמיה מר' זירא ור' זירא מרב חייא בר אשי ורב חייא בר אשי מרב: גופא כבשים שסחטן אמר רב לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור ושלקות בין לגופן בין למימיהן מותר ושמואל אמר [ג]אחד זה ואחד זה לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור רבי יוחנן אמר אחד כבשים ואחד שלקות לגופן מותר למימיהן חייב חטאת מיתיבי סוחטין כבשים בשבת לצורך השבת אבל לא למוצ"ש וזיתים וענבים לא יסחוט ואם סחט חייב חטאת קשיא לרב קשיא לשמואל קשיא לר' יוחנן רב מתרץ לטעמיה שמואל מתרץ לטעמיה ר' יוחנן מתרץ לטעמיה רב מתרץ לטעמיה סוחטין כבשים בשבת לצורך השבת אבל לא למוצ"ש בד"א לגופן אבל למימיהן פטור אבל אסור ושלקות בין לגופן בין למימיהן מותר וזיתים וענבים לא יסחוט ואם סחטן חייב חטאת שמואל מתרץ לטעמיה סוחטין כבשים בשבת לצורך השבת הוא הדין לשלקות בד"א לגופן אבל למימיהן פטור אבל אסור וזיתים וענבים לא יסחוט ואם סחט חייב חטאת ר' יוחנן מתרץ לטעמיה סוחטין כבשים לצורך השבת אבל לא למוצ"ש אחד כבשים ואחד שלקות בד"א לגופן אבל למימיהן לא יסחוט ואם סחט נעשה כמי שסחט זיתים וענבים וחייב חטאת אמר רב חייא בר אשי אמר רב [ד]דבר תורה אינו חייב אלא על דריסת זיתים וענבים בלבד [ה]ואין עד מפי עד כשר אלא

כן בהמה טהורה ביו"ט. ואקשינן עליה הייכי דמי אי דאיכא סכנה אפילו בשבת שרי, אי דליכא סכנה אפילו ביו"ט אסור. ומפרקינן לא צריכא דאית בה צערא (וסברא) (וסברן פפרק כלאחר יד הוא, שכת דאיסור סקילה הוא גזור רבנן, יום טוב דאיסור לאו לא גזור רבנן. הנה אפילו לינק ביו"ט לא התירו אלא מקום שיש צער, כ"ש לחלוב במקום שאין צער שודאי אסור. ואין לנו להרורי אפיכר ולאפוקי שמעתא מדוכתא, אלא ודאי זה שאומר סוחט אדם לתוך הקדירה אבל לא לתוך הקערה בשבת אמרי, ושאמר רב חסדא ביו"ט הוא, ואין הלכה כמותם לא בשבת ולא ביו"ט, וכך קיבלנו מרבותינו. והא דתנא דבי מנשה דבר תורה אינו חייב אלא על דריכת זיתים וענבים

מסורת הש"ס

(א) מעבירים פ"ח מ"ה. (ב) ס"ח ל"ב. (ג) יומתת פז: ולף קכב. בכורות לו. מו:. (ד) [פ"ב מ"ב]. (ה) ל"ל והסמנים ומיירי כפה שעילות נמי פירות ועכשיו הוכשר. (ו) רש"ל ופיי מהרש"ם.

תורה אור השלם

(ו) אשר אני אחזה לי ועיני ראו ולא זר כליותי בחקי: איוב יט כז

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה כביצה וכו' הטיפה ולאמר' הוכשר הואיל ואוכל וכו' כרש המגיע. ג"ע דף לא בד"ה אי לענין ועיש: (ב) ד"ה דכ"ע וכו' דא"כ מ"מ: (ג) ד"ה ור' יוחנן וכו' אפי' אחמת בבשים ובשלקות למימיהן:

גליון הש"ס

גמ' שלקות לגופן מותר למימיהן. עי' לעיל דף מג ע"ב מוס' ד"ה ודרך לעלים:

הגהות הגר"א

[א] גמ' משקה הבא לאוכל אלא אוכל הוא, נ"ב גירסת הגאונים אוכל הוא. עי' רשב"א וכ"כ הר"ף ע"ש:

רבינו חננאל

וכו'. ופריק בסחוט לתוך הקערה שהוא ודאי משקה, ומפני מה לא פריק פירוק זה לגבי חולב עז, תרא מתני תלתא טעמי קאמר. א"ר ירמיה כתנאי, המחלק בענבים לא הוכשר, פי' מחלק, משמשף פעמים שהתמצה בהן משקין ומחליקן בו, ולפיכך אמר ר' יהודה הוכשר שכך משקה גמור הוא, ות"ק אמר משקה הבא לאוכל הוא וכאוכל הוא חשוב ואינו מכשיר. ובא רב הונא ופירש כי התנאין החולקין (במחלק) במחליק בענבים, פליגי במשקה העומד לצחצחו, ואילו החולקין במפצע זיתים בידים מסואבות, פליגי במשקה העומד לאיבוד. א"ר זירא א"ר חייא בר אשי אמר רב סוחט אדם אשכול של ענבים לתוך הקדרה אבל לא לתוך הקערה. וכך פירושו, כל דבר הנסחט בקדירה הוא אוכל ומותר, ולתוך הקערה משקה הוא ואסור, זולתי הדג שאפילו סחיטתו בקערה שרי, והא דאיתמר כבשים שסחטן אמר רב לגופן מותר וכו', דברים פשוטין הן ואין צריכין לפנים ולא לאחר לפנים. אמנם צריכין אנו לברר כמי ההלכה לפיכך אנו מזכירין דברי כולן. גופא כבשים שסחטן, כגון ידקות וראשי לפתות וכרוב וכל הדומה להן, אמר רב לגופן מותר ולאכלן מותר, אבל אם נותנו למימיהן והוא צירן, פטור אבל אסור. ושלקות, כגון ירקות וכדומה להן [ש]שלקן מקודם השבת ונשארו מימיהן בהן. וכן דגים מלוחין, בין לגופן בין למימיהן מותר. ושמואל אמר אחד כבשים ואחד שלקות, לגופן מותר למימיהן פטור אבל אסור. ור' יוחנן אמר אחד כבשים ואחד שלקות, לגופן מותר למימיהן חייב חטאת.

ומותבינן עלידה סוחטין חייב חטאת, קשיא לרב קשיא לשמואל קשיא לר' יוחנן. כל אחד מהם מתרץ מתניתא ראי לטעמיה ודבריהן פשוטין הן. אבל אנחנו כותבין תירוץ טעמא דר' יוחנן דהילכתא כוותיה, דקיי"ל כל דיהא דפליגי רב ושמואל ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן, ולפיכך מדקרקינן ברברו להעמיד הלכה על בוריה. ר' יוחנן מתרץ לטעמיה סוחטין כבשים בשבת לצורך השבת. אבל לא למוצ"ש, ואחד כבשים ואחד שלקות לגופן, אבל למימיהן לא יסחוט, ואם סחט נעשה כמי שסחט זיתים וענבים וחייב חטאת. ולא הפרש בסחיטתן למימיהן בין קדירה לקערה אלא

עין משפט נר מצוה

סמן א מיי' פ"ח מהלכות טומאת אוכלין הלי"ד: סמן ב טיש"ע א"ח סימן שכ סעיף מ: יז ג מיי' פ"ח מהלכות שבת הלי' יא ופכ"ח הלי' יג סמג לאוין כה טוש"ע א"ח שם סעיף ז: יח ד מיי' פ"ח שם הלי' ופכ"ח הלכה יב: יט ה מיי' פ"ב מהלכות גירושין הלכה יז סמג עשין נ טור ש"ע א"ח סימן ח סעיף ג:

לעזי רש"י

בליצייר"ר. לשצוב.

מוסף רש"י

טמא מת שסחטו זיתים וענבים כביצה מכוונת טהורה. וכדמסיק מילתא דמתמה טהרות וכלבד שלא יגע במשקה, וכגון שדרכן בפטיטי כלי עץ שאין מקבלין שאין לאן מטמא מקבה אלא הזגין שנגע בהן הטמא קודם לכן כיים, שהוא לא נזהר אלא מטיפה משקה וכשהמשקין נוגעין מגין בכר חבר שיעור כביצה. ויותר מכביצה כל דהו קמני התם בהדיא שמא שכיון שיצא טיפה ראשונה נטמאת הטיפה בכביצה, שעדיין היה באוכל כביצה. אמ"ג לאין משקה הנגלע באוכל מקבל טומאה עתו אצלים הא לא שיעורי, דדמוהה תנן הכם הטוח ומנמנות (נד:) נמי מייתי לה בגמרא כביצה אוכלין שסחטתו בחמה ותחתעבו טהורין וקו כיים אלא ומיטיל ומוהר, חזר והיתון בגמים ותפסו מטאין ותיריון עליהן מטוס פיגול ותיחר ואכלו, אמ"ג דגמים הנגלעין בתוכו לאו אלא מעטו, ולאי אמרת אמר אמר אמר